Протокол от обществено обсъждане на доклад № СОА18-ВК66-7128/29.09.2018 относно проект

„Адаптация на Централна Минерална Баня за Музей „Българският XX-ти век“

04.12.2018 г., РИМ-София, 17:30 ч.

Модератор: Павел Вълчев

Презентатори: доц. д-р Тодор Чобанов, зам.-кмет на София

доц. д-р Венета Ханджийска-Янкулова, директор на РИМ-София

арх. Станислав Константинов, автор на проекта за адаптация

Геновева Петрова, „Алфа Рисърч”

Павел Вълчев:Откриваме общественото обсъждане, организирано от Столична община и Регионален исторически музей – София относно проекта за адаптация на Централна минерална баня за Музей на 20-и век. В качеството си на модератор се надявам да реализирам конструктивна среща, в която ще бъде представен идейния проект за адаптация на сградата, ще се чуят становища на заинтересованите страни, експертите, както и мнения на гражданите. Ще се постарая да дам възможност на всички присъстващи да вземат отношение по дискутираните теми. В началото искам да представя дневния ред на общественото обсъждане. Ще започна с г-жа Геновева Петрова от „Алфа Рисърч“, която ще представи резултати от социологическото проучване, свързано с темата на настоящото обществено обсъждане. След това доц. д-р Венета Ханджийска, директор на Регионален исторически музей – София ще представи историята на сградата през последните десетилетия и данни за посещаемостта на музея. Архитект Станислав Константинов ще представи данни за състоянието на конструкцията на нереновираната част от сградата и ще представи проект за нейната адаптация като музей. И накрая доц. д-р Тодор Чобанов ще представи икономически анализ и трудностите около инициативите за създаване на модерен СПА център. После ще има дискусия на която се надявам, че ще има време гражданите да зададат своите въпроси и да изразят своето мнение по дискутираните теми. Ето какъв е регламента на срещата на която присъстваме. Разполагаме с 90 минути и трябва да приключим до 19:00 ч. Желаещите да вземат думата трябва да го правят с вдигане на ръка и след като я получат първо ще се представят как се казват и ако представляват някаква институция или организация, да кажат коя е тя. Задават се до два въпроса от един участник или се споделя мнение в рамките на две до три минути за да можем да чуем повече мнения или гледни точки. На изказванията ще бъде

направен запис, при изказванията не е допустимо да се намесват други присъстващи и да има прекъсвания от тяхна страна, да подвикват и да говорят успоредно с изказващия се. Въпроси извън дискутираната тема няма да бъдат обсъждани. Тя е достатъчно обширна и значима. При задаване на специфичен въпрос и невъзможност за даване на отговор на самото обсъждане, поради необходимост от допълнителна информация, отговорът ще бъде даден допълнително по предварително уточнен начин. Надявам се да запазим добрия тон и уважението помежду си, важното е да обменим максимално информация, да чуем повече мнения и идеи, да си тръгнем удовлетворени от днешната среща. Като модератор, запазвам си правото да правя забележки, да прекъсвам, в случай, че преценя, че се нарушава регламента. И така, започваме

Борис Цветков, Столичен общински съвет: Понеже не е създадена нормална обстановка за една дискусия, виждате поне половината хора са прави при положение, че има столове. Или трябва да се направи кратка почивка, за да се създадат условия за обществено обсъждане от всички участници, или второто предложение, което също правя, е да бъдат съкратени тези от изказванията, които нямат отношение към проекта. Тоест, да ни бъде представен проекта, да ни бъде представена икономическата обосновка, хората които по закон имат право да си дадат становищата и оценките, да не се лимитират с тези 90 минути, защото сега ще се окаже, че за да бъдем така възпитани да изслушаме всички отнасящи се към проекта презентации, ще бъде ограничена възможността на хората да зададат въпроси.

Милка Христова, Общински съвет, представител на БСП: Дотолкова доколкото на сайта на Столичния общински съвет, във връзка с обявата за обсъждане са качени всички тези материали, в момента, за които ще ни се говори, искам да определите лимит от тези 90 минути, колко време ще ни се обяснява нещо, с което вече сме запознати, за да чуете ние какво мислим.

Павел Вълчев: Ще изкараме столове. Презентацията ще бъде до 30 минути.

Геновева Петрова: Благодаря на екипа, който организира настоящото обсъждане. Благодаря и на всички вас, че сте тук. Предполагам всеки със своето мнение и позиция по темата. Аз няма да отнемам много от времето ви, съвсем накратко ще представя обобщената картина на нагласата на жителите на столицата за това как да се адаптира сградата на бившата минералната баня. Проучването, което ще представя пред вас е проведено през месец ноември по молба на Столична община. То е представително за пълнолетните жители на столицата и е обобщена картина на обществените нагласи. Извадката обхваща 800 души, които живеят в София. Два основни въпроса бяха във фокуса на това проучване на общественото мнение. Първият – каква е тяхната оценка за настоящата ситуация. Вторият – какво да се прави с така наречената неремонтирана част от сградата на бившата баня. Към момента по-голямата част от анкетираните столичани са запознати, че в сградата на бившата Централна минерална баня се помещава Музея за

история на София. Все още малка част са го посещавали – 18 на 100. Практически всички, които са идвали и са го разгледали са на позицията, че е хубав и сградата трябва да бъде използвана за тази цел. Една трета са хората, които живеят в столицата и не знаят, че в сградата има музей, като това основно са хора, които не се интересуват от и не посещават подобни места. По въпроса с т. нар. Неремонтирана част на сградата, тук доколкото разбирам вариантите са два: дали да се разшири музея и в полза на функциите за други културни дейности или да се изгради СПА комплекс. Какво смятат тук хората (показва статистиката). Мнозинството от тях са на мнение, че трябва да се използва като музей, да се разшири музейната експозиция (част от присъстващите започват да говорят успоредно с Петрова и да я прекъсват; ръкопляскат шумно)

Павел Вълчев: Много моля за тишина.

Непредставил се човек от присъстващите: Не всички от социологическото проучване са гласували да става музей.

Геновева Петрова: Не всичко е „да“ има и едно „не“. Що се отнася до СПА комплекс, при липса на частни инвеститори, както е зададен въпроса. (част от присъстващите в публиката започват да говорят успоредно с Петрова и да я прекъсват).

Непредставил се човек от присъстващите: Защо така е зададен въпроса, че само частни инвеститори могат да изградят СПА комплекс?

Геновева Петрова: Ако желаете може да зададем и друг въпрос в ново проучване. Ние сме попитали хората какво да се прави с неремонтираната част от сградата (масово говорене от страна на част от присъстващите). Ако трябва да обобщя, на въпроса трябва ли Столична община да инвестира средства в изграждането на СПА комплекс или да инвестира усилия в разширяването на музейната експозиция най-общо казано, мнозинството от запитаните са на позиция, че трябва да се инвестират усилия към разширяването на музея. (масово говорене и присмиване от страна на част от присъстващите в публиката). Това не означава, че мнението на тези, които имат друга позиция е без значение

Павел Вълчев: Много ви моля, после ще се изкажете.

Непредставили се двама-трима от присъстващи, говорещи на силен глас: Това е срамно за професията социолог. Кой възложи изследването и на каква сложност е? ...

Геновева Петрова: Столична община, както бе обявено в началото на дискусията (масово говорене от страна на част от присъстващите).

Павел Вълчев: Много ви моля, после ще може да задавате въпроси...

Венета Ханджийска: Добър вечер на всички, ще се постарая да бъда максимално кратка, за да оставя възможност и на останалите да изкажат своето мнение. Ще ви представя съвсем набързо историята на сградата през последните десетилетия.

Непредставил се човек от публиката, прекъсва я: Знаем я… Представете се ако обичате?

Венета Ханджийска: Представиха ме вече, доц. д-р Венета Ханджийска, директор на Регионалния исторически музей – София. Както повечето от вас очевидно са запознати, през 1986 година сградата е затворена и повече от десет години не се стопанисва. Тя се руши прогресивно. След това, само в рамките на две години са предприети аварийни спасителни действия, най-вече по отношение на нейната покривна конструкция, която е реновирана и фасадата, с изключително ограничени средства. През 1998 г. с решение на Столичен общински съвет, което впоследствие е съгласувано с Министерство на културата, се решава сградата да бъде адаптирана за нуждите на Музей на София, който реално след 1944 г. вече няма свой дом и постоянна експозиция. Проведен е конкурс и печели проект за адаптация на сградата. Ръководител на проекта е архитект Станислав Константинов. Чак през 2004 г., след като проектът многократно минава през различни институции, бива одобрен с някои промени. Следва частично изпълнение. Едва през 2011 г. Столична община печели безвъзмездно финансова помощ по Оперативна програма „Регионално развитие“ и с много ускорени темпове започва изпълнение на проекта, който е завършен през 2014 г. На 17 септември 2015 г. постоянната експозиция на музея отваря врати за посетители след повече от 70 години. Както разбрахме, софиянци вече имат възможност да го посещават и са доволни от това, което виждат в музея. От тази диаграма виждате данни за посетителите на експозицията в музея. Няма да изпадам в подробности. Тя показва, че броя на посетителите прогресивно се увеличава, което се дължи на факта, че не само музея има постоянна експозиция, а и има по няколко временни изложби на година и е място, в което се провеждат множество събития, включително и представяне на съвременно изкуство. Отново по отношение на посещаемостта. На диаграмата виждате, че огромната част от посетителите на няколкото музейни експозиции, които РИМ-София управлява, всъщност най-големият дял е от посетителите в сградата на пл. „Бански“1. И отново диаграма показваща нарастващият брой на посетителите всяка година, нещо към което се стремим ние, като постоянно обновяваме нашата експозиция. По отношение на това, от какво има нужда музея и защо обсъждаме проект за бъдещо разширяване, е огромния фонд, с който разполага музея и който има нужда да бъде съхранен в съвременни фондохранилища, които се предвижда да бъдат изградени в новата част, както и още пространства за постоянната експозиция. Тези които са посещавали музея знаят добре, че именно XX век не е добре представен, липсват зали които да представят националното обединение, периода на Социализма. Има много, експонати които може и трябва да бъдат показани.

Прекъсване от публиката, няколко гласа: Има музей на Социалистическото изкуство! Има музей на Социализма!

Павел Вълчев: Много ви моля, после всеки ще има възможност да се изкаже.

Венета Ханджийска: Да, така е, но ние имаме изключително интересни експонати, които да покажем и трябва да покажем…(Хора от публиката отново я прекъсват). Да, приключвам. Ще финализирам сега. Това, от което музеят наистина има нужда е пространство за събития. Като това днес, което виждате. Налагаше се последната година да отказваме изложби и пърформънси, тъй като няма достатъчно пространство. С това приключвам. Благодаря ви.

Арх. Станислав Константинов:Уважаеми колеги, гости, изключително се радвам, че виждам такава широка аудитория.Това значи, че нашата общественост дълбоко се вълнува от културата на София. Фактът, че се намираме в тази сграда и можем да говорим сега е многозначителен. И ако не беше 85-та взето решението да се превърне така наречената баня в музей…

(прекъсване от публиката, неуважително надвикване, шумен смях)

Арх. Станислав Константинов: Много ви моля, ако искате вие да говорите… Двадесет години от живота ми са минали в тази сграда и ви моля за малко уважение. На всякакви въпроси ще ви отговоря. Осъществихме едно мероприятие, София има музей. София може да се похвали с този музей, защото той е великолепен. Следва втората част, за която може би всички сте дошли. Може би бихте искали да се изкъпете в тази баня? Всичко това, което чух от вас, просто не може да се случи. По една единствена причина: Защото няма вода. (масови подвиквания от страна на публиката).

Павел Вълчев: Много ви моля, после ще се изкажете.

Арх. Станислав Константинов: Дебитът на водата, която в момента можем да ползваме е 12 литра в секунда, от които ние даваме 8 литра в секунда за пиене. Остават 4 литра, които би трябвало да захранят т.нар. SPA или хигиенна баня, както искате, което разбира се не може и няма как да стигне. Второ – 16 години ние се опитвахме да намерим концесионери, които да поемат тази част. Не успя да се намери концесионер. След този грандиозен успех на първата част на музея, трябва да допълним това богатство, защото тези сто хиляди експоната, които притежава музея и които са достояние на цяла България и на цяла София и на всички чужденци трябва да бъдат видени в тази втора част. Ще има зали, в които може да има....(Изказването е прекъснато заради масови подвиквания и говорене от страна на част от присъстващите в публиката)... Това е частта на басейна. Конструкцията е в удивително лошо състояние. Много ви моля, ако може тези лозунги да ги свалите… Ако ми позволите да ви изложа труда, който сме положили. Една голяма площ от 6000 кв.м., която по наш проект, трябва да стане музей. Този музей ще го запълни голямата колекция на музея. Новата част ще притежава една зала, която ще бъде

посветена на минералната вода ... (изказването е прекъснато заради масово говорене и подвиквания от страна на част от присъстващите)...Този басейн и този басейн (показва презентацията) ще станат достояние на столичани. Там няма да се къпе. В тези части се допълва музеят с градоустройството на София, Социализма и всичко което липсва да се допълни този музей. Тази великолепна сграда ще добие това, за което винаги сме мечтали: да стане градски дом. Да стане дом за софиянци. Да стане място, където всеки може да дойде. Където ще види историята на София, където ще може да общува с хората, които са тук...градски дом, който всяка нормална столица заслужава…(изказването е прекъснато заради масово говорене и подвиквания от страна на част от присъстващите). Ако ние случайно пуснем вода в тази пресъхнала зала, то тя ще се срути. Тя е пресъхнала от 1985 г.... (изказването е прекъснато заради масово говорене и подвиквания от страна на част от присъстващите). Това нещо, последно е нашият проект за тази зала, която трябва да бъде. На мястото на басейна ние слагаме култура…(изказването е прекъснато заради масово говорене и подвиквания от страна на част от присъстващите). Много ви моля. Аз съм архитект и съм длъжен да изложа нашите виждания пред присъстващите.

Павел Вълчев дава начало на дискусията.

Боян Чорлаков, жител на София: Архитект Константинов е абсолютно прав, поръчано му е да направи музей, направил го е, много хубав при това. Но никой не се е допитал преди това до софиянци, дали искат музей или искат баня. Второ, в центъра на София има само една баня – Мадара, която вече не функционира. Традицията повелява в София да има баня… (масово говорене от страна на част от присъстващите)… аз разбирам историците, които искат да има музей.

Цветина Иванова, Български съюз по балнеология и СПА туризъм: С риск да ме разкъсате, наистина, от гледна точка на професионалистите съвременната „баня“ се казва СПА център. За да може да функционира, трябва да има дебит на вода. Този дебит трябва да бъде взет от чешмите, които са отвън. А за да влезете в този СПА център, трябва да заплатите определена такса, т.е. … (изказването е прекъснато заради масово говорене и подвиквания от страна на част от присъстващите). Съюзът седи зад идеята на Столична община, поради невъзможността да се създаде СПА център… (изказването е прекъснато заради масово говорене и подвиквания от страна на част от присъстващите).

Павел Вълчев: Моля ви да се изслушваме.

Милка Христова: Не знам дали ще се побера в две минути, но искам да ви кажа няколко неща. Кога са искрени колегите общински съветници и кметът Чобанов, когато твърдят, че има решение за превръщане на Централната минерална баня, цялата и част в музей. Миналата година, на 27 септември 2017 г., в залата на СОС беше взето решение единодушно, с което беше одобрена програмата, внесена от архитект Здравков, за управление на минералните води в София. Там под позиция №3 стои следното решение: Банята в Горна баня, да се използва като минерална баня. Банята в Овча купел - също. А

северното крило на ЦМБ да се превърне в СПА комплекс. Това решение и до ден днешен не е отменено. Каква е равносметката? За да усвоим едни пари по̀ оперативни програми, понеже това е много важно, какво да направихме? Какво направиха? Защото аз винаги като общински съветник съм гласувала против. Банята в „Овча купел“ ще се превърне в център за изследване на минералната вода. Тази в „Горна баня“ ще се превърне в център от музеология. Северното крило на ЦМБ, което 7 000 кв. м. ще се превърне в музей. В по-малката част ще има експозиция, а останалото ще са концертни зали. Обяснението е, че има нужда от такива помещения. Ще кажа следното. Вчера на СОСОВ беше гласуван доклад по силата на който да се вземе решение бившата топлоцентрала до НДК да се ремонтира за 5,5 млн. лева, ще се превърне именно в такъв, културно-артистичен центъра, който ще осигури необходимите зали. Ако някой от вас внимателно прочете документите, които съпътстват днешното обсъждане, честно казано трябва да се обиди и да спре да ги чете. За какво говоря. „Икономическа обосновка“. Как е направена тя? Посочени са разходите на това, в което се намира и е Регионален музей, но изобщо не са посочени разходите за персонал, ремонт, оборудване и са изкарани 408 хиляди лева разходи на година. Приходите са 200 хиляди. За да бъде показано колко скъпо ще струва издръжката на ЦМБ, е направено сравнение с банята в Банкя, която е 5 пъти много по-малка и не работи от 10 години. Казано е, че нейната поддръжка щяла да струва 900 хиляди лева, ама без разчети. Това е все едно да събереш дюли с праскови и да направиш мармалад. (изказването е прекъснато заради масово говорене и подвиквания от страна на част от присъстващите)… Аз казах, че ще…Извинете аз съм адвокат времето за мен е малко…

Павел Вълчев: Да но и другите хора също искат да се изкажат. Имате още една минута.

Милка Христова: Не може да бъдат аргументи за това да не може да бъде баня следните обстоятелства: Ама ше бъде евтино и ше идват рискови групи. Ама гражданите да искат да участват, да има социален елемент, та пенсионерите са бедни и не могат да присъстват и ще дойдат рискови групи. Ама няма паркинг. Колеги, тия дето ще идват с парашут ли ще ги пускате? … Има и други неща, дето ми е обидно да ги коментирам. Столична община като институция трябва да ги уважаваме, но…Аз направих позиция, това е театър на абсурда и аз отказвам да участвам в него.

Валерия Фол проф. д-р на историческите науки: Изказвам се като историк. Най-после едно управление на софийска община разбра, че в центъра на София няма място за теляци. София е един от най-старите градове в света, жив град (изказването е прекъснато заради масово говорене и подвиквания от страна на част от присъстващите). Няма да ви разказвам историята на София, вие не отчетохте статистиката, преди малко не беше отчетен броя на безплатните посетители в музея, а те са много. Всички студенти минават от тук и всички ученици. В края на второто десетилетие на 21 век, а не в началото на 19-и (изказването е прекъснато заради масово говорене и подвиквания от страна на част от присъстващите).

Даниела Стоева, от УС на Асоциацията на българските туроператори и туристически агенти: Имам над 20 години опит. Моето мнение, подкрепено от членовете на нашата асоциация, но говоря от позиция на личния си опит. Минералната вода също е част от културното наследство на София. Когато идват чуждестранните туристи те търсят и питат, къде са прочутите минерални извори, около които е създаден града. Изкат да се потопят в минералната вода и немогат.

Изказване на граждадин: Според мен подмяната на същността на функцията на сградата от баня в музей е против всички принципи, по отношението на опазването на паметниците на културата, защото се подменя същността. Да неговорим за даденостите на това място, къде 2000 години има баня още от времето на Римската империя, която е дошла специално за това тука, кажи-речи.

Нели Топалова: Здравейте уважаеми госпожи и господа, аз съм софиянка пето поколение и не съм дошла тук да се намирам между едни и другите интелектуалци. Всички ние сме граждани и всички ние сме столичани. Искам да кажа, че сградата се намира на площад „Бански" а не на площад „Исторически". Да предложим, че наистина тъй като няма средства… (изказването е прекъснато заради масово говорене от страна на присъстващите) за изграждането на нова баня, понеже има други проекти, то софиянци може да спокойно да подпомогнем банята с някой лев, за да могат и нашите деца тука да плуват.

Непредставил се гражданин: Добър вечер дами и господа. Имам честта да живея на 200 метра от банята повече от половин век. Това винаги си е било паметник на културата. Тука от 30 века е баня и хората са свикнали с това нещо. Всяко посегателство върху един паметник на културата за мен е талибанско действие.

Антоанета Салфидж, „Термално-Нормално": Искам да ви уведомя, че все пак ние спазихме препоръките на Столична община, за което между другото, първо искам да благодаря, че все пак има подобно обсъждане. Доста отдавна имаше нужда от такова. Ние, заедно със „Спаси София" внесохме своето становище, защото знаем, че в България и в София така се случват нещата. Има си процедура, иначе няма как да бъдем чути. Тука се чуха някакви становища, не се знае дали се води протокол, снима една камера, където не е се знае този запис къде ще отиде. Чухме архитект Константинов, каза някакви неща, т.е. отрече се от неща, които е казвал преди 10 години, когато се обеща да бъде баня. Участвала съм на други обсъждания, в които се говореше, че няма проблем за музейната експозиция ако в северната част, северното крило се пусне топла вода, аз също съм задавала тези въпроси, А сега тука арх. Константинов ни убеждава, че ако се пусне вода сградата, Северното крило щяло да се разруши. В нашето становище смятаме, че основната функция на Централната минерална баня в София тази е като един модерен център за рекреация с минерална вода. Съобразена с характеристиките на тази минерална вода. Както за къпане и балнеология, така и за пиене, така и за рекреация чрез модерна

бланология, за което за съжаление ние не знаем. Имаме уникални води, които стават и за пиене, и за къпане. Това което си вадя като изводи от анкетата на „Алфа Рисърч“ е, че младите хора не знаят за тези неща. Големият проблем, който се случва тук е, защо Столична община се отрича от своите корени, защо забравя, че в герба на София има минерален извор. Защо с целенасочени действия години наред тя съсипва минералното богатство, вместо да поеме инициативата. Защо г-н Чобанов, д-р, извинявам се Чобанов мълчи, защото той е основния инициатор на това банята в Горна баня да се превърне…(изказването е прекъснато заради масово говорене, ръкопляскане и подвиквания от страна на част от присъстващите). И той нееднократно твърди в общественото пространство, че тази вода, която ние пием е опасна за здравето, защото имало флуор, което няма нищо общо с опасността за нашето здраве. Защо в пространството се пуска една информация, която постоянно, като Алфа Рисърч… защото тук ако направим, една извадка, сигурно има 18% процента от вашите 800 души. Ще видим, че хората, които вдигнаха ръце да бъде център за култура са сигурно 1 % от тези, които са за това да бъде Баня. Защо Столична община подменя своите решение, защо плаща за стратегия, която се сменя 10-15 години наред. Тази стратегия се пише и преписва. Говорили сме с г-н Чобанов, че тази стратегия ще се следва. И изведнъж не е така. Искам друго също да припомня. Точно преди два месеца министър Ангелкова в присъствието на Чобанов оповести, че ще се прави проекта за интегрална карта за минералните води в България и в тази карта ще бъдат включени 30 извора на София и тази интегрална карта ще бъде представена на туристическото изложение в Лондон, за да бъдат привличани тук СПА-туристи. Извинете, моля ви се, в София СПА-туристи къде ще ги настаните? Това не е ли куха информация, не е ли лъжа? Освен това искам да попитам какво означава в бюджета на Столична община тези 16 хиляди за бани и перални? И какво означава едни 800 хиляди за ОП „Туризъм“. Приходите от туризъм са само 2 милиона, а разходите за 800 хиляди лева за ОП „Туризъм“, което, тези 800 хиляди лева са за заплати, нали разбирате. Политиката на Столична община е да изхранва администрацията си.

Валентина Захариева, психотерапевт: Погледнете младите хора на този град. Все повече са в екраните, все повече откъснати от телата. Културата на минералната вода и банята е изключително важна. Това е един важен стратегически, политически, ако щете за бъдещето, проект. Вие били ли сте скоро някъде да се отпуснете в минерална вода, да ви питам, след толкова трудна работа. Аз лично като вече съвсем прегоря, къде отивам? В единствената минерална баня в „Панчарево“, лягам в 40 градуса и след това в 37, влизам в тази култура… да - къпя се заедно с роми. Те имат изключителна култура на банята. Заедно с тях си изтриваме гърба. Да имаме нужда от това!... Това е богатство, това е култура, било е култура и този който го развива ще печели дивиденти, отпускане, благодарност.

Стефан Стойков: Здравейте, казвам се Стефан Стойков. Виждате ли, че тука има много желаещи, даже и общински съветници (обръща се към Милка Христова) за СПА

център. Колко предложения сте направили като общински съветник с конкретни параметри, колко ще струва един такъв проект за сградата да стане център по балнеология и СПА-център.

Милка Христова: Ако бяхте прочели щяхте да видите че тези, които са помогнали и самия Общинския Съвет са посочили, че около 9 милиона са необходими за ремонт на помещенията, за се запазят като баня. Толкова милиона са предвидени по проект това да се превърне в музей, от които 50 % са за сметка на СО, 4.5 милиона, т.е. добавката, която е необходима представлява 0.3 % от Общинския бюджет. Това е моят отговор.

Изказване от присъстващите: В Банята всички сме голи и сме равни и е много добре…

Непредставила се гражданка: Само 40 години съм софиянка, но толкова ми трябват… но обичам София. Какво става с едно семейство, когато умира негов член. Събираме стари снимки. Редиме ги някъде и споменаваме само, когато идват някакви празници, за Коледа, да кажем помен като правим. Знаете ли, че много обичам Музеят за история на София, защото това сме ние, софиянци, това сме ние, нашите деца, нашите внуци трябва да знаят каква е историята на София… чакайте един момент, не искам да се противопоставям, съгласна съм – и аз съм се къпала в тази баня, и аз съм ползвала тези източници. Разбирам, грешка беше да се засегне музей без баня. Но съм видяла този музей в складове. Замислете се, колко години този музей е бил в склад?... какво да направим (изказването е прекъснато заради масово говорене и подвиквания от страна на част от присъстващите)… Чакайте, ние сме виновни. Защо 1998-ма година защо не възразихме защо банята ще е музей?

Изказване от присъстващите (Христиан Даскалов, Национален Студентски дом, директор): …Аз със съгласен с мнението, че е крайно нелепо да се противопоставят двата вида култури. Страхотна практика на Столична община. Един апел, най-чистосърдечен най-вече към госпожа (Ханджийска?) и г-н Чобанов. Вслушвайте се в мненията. Виждате, че мнението преобладава, че хората искат да си запази функцията градската баня. Тя единствена ни остана, нека за музея да се намери друго решение. Конструктивно го казвам.

Ива Захариева: …ако може да се изкажа…понеже много емоция настана в момента, това което ми е любопитно, от слайдовете които гледах, един от проблемите е, че няма достатъчно дебит на водата. Аз нищо не разбирам от това… понеже според слайдовете софиянци трябва да се лишат от безплатната минерална вода, която в момента употребяват, ако искаме да направим СПА-център… Кой казва какъв е дебитът, кои специалисти определят дебита и, ако това което господинът казва, може ли някой от вас да ни каже кой определя какъв е дебитът и какъв дебит е необходим за функционирането на един такъв център? (масово говорене сред част от присъстващите)

Арх. Станислав Константинов: Мога ли да кажа няколко думи?

Павел Вълчев: Моля ви за тишина!(предоставя думата на арх. Константинов)

Арх. Станислав Константинов: Дълбоко се надявах, че някои от присъстващите тук ще отчетат какво нещо е направено, за да спасим този национален паметник на културата. Всички усилия, които са положени от страна на огромна група от хора, за да се направи това нещо заслужават огромни адмирации. (към присъстващите от публиката) Първо искам да попитам: колко хора са посетили музея от вас? А колко хора ще отидат да се изкъпят в бъдещата баня? Защото ще бъде скъпо да се изкъпете (масово говорене и подвикване сред част от присъстващите).

Непредставила се жена от присъстващите: Господине, вие сте архитект, не се изказвайте по проблеми, които не разбирате!

Арх. Станислав Константинов: (показва документ) Доклад, в който точно е описано за какво става дума. Никой от нас не изопачаваме фактите и не спекулира. Ще го качим на сайта. От там става съвсем ясно, че има 12 литра дебит в секунда от 24 литра през 1985 година. Защо? Защото има голямо земетресение. Защото пластовете се слягат и сега ние разполагаме с 12 литра дебит в секунда. 8 литра отиват всеки ден не защото ние правим едно благоденствие за софиянци, а защото те трябва да получат тази вода и всеки ден да разполагат свободно с нея. Остават 4 литра и нашите разчети ясно го показват, че за да можем да имаме един Спа-център или хигиенна баня, не можем да сменяме водата на басейна навреме, защото тези 4 литра не достигат. Друго, нещо което вие… (масово говорене и подвикване сред част от присъстващите)… трябва да знаете е че ние с тази вода: това е единствената обществена сграда в София, която се топли от минералната вода. Една невероятна станция с топлообменници Т.е. ние сме постигнали за пръв път нещо, което в София го няма в нито една друга сграда. Не стигат 4 литра дебит да се пълни басейна, да се празни в един ден. Не стигат за балнеоложки процедури.

Димитрова, гражданка: Много ви моля господата, които са представители на Общината да спрат да ми говорят, че тази сграда е била пред разрушаване, че те са я спасили и че ние сега трябва да ценим това. Това е ваше задължение, тази сграда…вие трябва да направите така, че тези сгради, за които вие отговаряте да не се разрушават. А от там нататък, ние просто искаме да използваме водата на София, с която разполага града, която е ако не национално, то градско богатство. Музеят на София е чудесен, но половината Дворец седи празен – сложете кралската каляска там – ще имате по-голяма посещаемост, по-голям успех.

Боян Чорлаков, гражданин: Доколкото знам всеки момент завършва строителството на Народното събрание, стария партиен дом – преместете целия музей в тази сграда. Аз първи се изказах, за съжаление се изказва втори път. Така че не казвайте, че никой не ви е похвалил, не ви е благодарил, аз го направих.

(масово говорене и подвикване сред част от присъстващите)

Непредставила се гражданка от присъстващите: Извинете, аз съм културолог по образование и съм много щастлива, че има музей за история на София. Но мястото му не е тука, в сградата. Това е културно наследство. Ние трябва да се възползваме от лечебните свойства на водата. И тези инсинуации, кой как се къпе са обидни за присъстващите. Моля да не противопоставяте театър, музей и така нататъка. Един пример – Съдебната палата. Беше настанен там НИМ. Какво стана? Намери се сграда, която да отговаря на капацитета. Защо трябва да постъпим по този начин с банята. Имате от асоциацията на туроператорите, които ясно са си дали становището. Говорим си за нещо имагинерно, какво трябва да направим по-нататъка… обяснете г-н Константинов?

Христина Ценова: Във връзка с въпроса. Става въпрос, че абсолютна безхаберност на Общината към минералните води, към баните в София. (Размахва документ на хартия). И оставени са да се рушат баните в Княжево, банята в Овча купел, банята в Горна Баня, г-н Чобанов, която искате да я правите център по музеология, банята в Овча купел център по… не искам да чета тука какви глупости са написани какво ще бъдат. И става въпрос за 30 милиона лева, които участват в това разпределение, ето тука са изброени. И вие тука ни баламосвате, правите ни някакви обсъждания, като добре знаете, че няма да ни вземете мярка, ми ще си направите това, което искате…

(шумно ръкопляскане от няколко от присъстващите)

Христина Ценова: Ние искаме представители на всички техни заседания (сочи към общинските представители, обръщайки се към публиката) да ги следиме и да искаме абсолютен отчет за всяка една стотинка, която изразходват! Това!

Георги Тодоров, гражданин: … за мене е абсолютно неприемливо. Според мен в една нормална европейска държава, с такива дадености, столица, просто управляващите няма да има нагласа въобще в посока на това банята, това богатство да бъде един музей с едни съмнителни приходи и странни такива решения за него, вместо да се интегрира това, което е било. Аз не знам колко хора тука, особено от тези, които защитават да е нещо различно от баня са посещавали Будапеща. В Букурещ има минерален извор, СПА център има, в Баден-Баден… нали – безброй такива, места, в които старите бани са възстановени и хората понастоящем си ги ползват, по начина по който са ги ползвали преди векове. Не знам какъв е този провинциален шовинизъм бих го нарекъл, да вие срам да ходите на баня, че някак си банята е за простолюдието, за циганите, за не знам си кой. Не, значи, това е живот, това е възстановителен процес и така нататък. Трябва да се отбележи, че всичките бани са в разруха в момента. Това е един голям проблем за целия град София. Отделно, че трябва да се концентрират тези усилия в тази посока. Не да се оплакваме колко е дебита и колко бил преди. Преди години този дебит стигаше за отопление на Министерския съвет по някакви планове. Значи как може да стигне за отопление на онзи

мастодонт отсреща, а няма да стигне за тази баня, която не е нали, с много големи размери, между другото. Благодаря.

Дарина Руменова, гражданка: Тук съм в качеството си на жител на София, искам да ви благодаря за тази възможност да взема думата и на всички тук. Много е емоционално и всички имаме какво да кажем. Моето предложение е да има повече такива възможности и инициативи за жителите, да вземаме решения заедно, нови идеи, които трябва да се споделят. Друго което виждам, е че се създава излишно напрежение и се създава изкуствено противопоставяне. Всъщност ние тук сме се събрали, защото имаме един интерес, ние сме дошли за диалог, за да обсъдим какво е най-доброто за нашата столица. Тук се противопоставят питейната вода и идеята за баня, защото питейната вода е безспорно човешко право по законодателството на ООН… не вярвам, че тук в тази зала има човек, който да не смята, че имаме нужда от повече културни пространства, че трябва да има музей за София, за България, за водата и всичко. Имаме нужда от повече културни пространства и пространства за изкуство и не трябва да има противопоставяне.

Валентина Узунова, Асоциация „Високотехнологични енергийни системи-*България*“, Председател: За малко по-друг аспект ще бъде моето изказване. Преди 5 години. Преди по-малко от 5 години, направихме една много сериозна разработка, която обаче не беше уважена от общинските власти и тя включваше едно много просто решение за всички бани в град София. А именно – баните да минат като един проект за енергийна ефективност. Можеше пари да се намерят по проектите, безкрайно много, по проекти за енергийна ефективност. Минералните води се стимулират, можеше да се направят ремонти, можеше да се направи и финансиране от фонд „Енергийна ефективност“, можеше и Общината да кандидатства за всички тези проекти като пакет. Можеше и да се направи конкурс за изпълнение по договор, за 3 или 4… По този начин София щеше да си запази минералните води и това щеше да е най-евтиният вариант за Общината, без Общината да дава много средства. И най-важното – че София щеше да се нареди сред държавите в Света, която… като столица с минерални извори. Защото хората минават хиляди километри, за да отидат да посетят една минерална баня. Да – може да е смешно, но е така. Може да направите справка с баните, които са от стотици, мога да каже даже и хиляди години съществуващи на определени места в света – там има най-голям туристически поток. София по същия начин е известна пред света със своите минерални бани.

Петър Стойков, съосновател на Софийски дискусионен форум: Ние сме една от четирите организации, които внесохме днес становището пред ръководството на СО. Първо искам да ви кажа, че – и това е един апел към СО – минералните бани и минералната вода е част от герба на София. Срещу нас е най-красивият герб на София и той е поставен на входа на софийските Хали. Политиката е от години на Общината за занемаряване на баните и търсене на най-лесните решения относно тях. Освен като активист и общественик по професия съм и инженер геолог, хидро-геолог. Дълги години

работи в сферата на СО в една фирма. Казва се София Инвест. И като експерт много години съм се занимавал с инженерна хидрология, а и съм имал допир с минералните води. Апелът ми е да обърнете внимание на минералните води. Баните се рушат, в ужасно състояние са. Да не говорим нещо друго: този музей, аз така, посетих го в един момент, понеже нашата организация прави много събития, а гостите ни са на високо ниво. Трябва да ви кажа, че с приятели обсъждахме и тукашния музей, тъй като ни предстои да ни дойде доста висока персона, свързана с културата. Ми, трябва да ви кажа, че дойдох да огледам залите и те са крайно неподходящи за такова събитие. Т.е. тук е направено нещо, което е насила направено. Това е друг тип комплекс, той е подходящ точно за един модерен, съвременен европейски СПА-център, който да може да бъде използван от софиянци и от гостите на София. Ще ви дам и друг пример – преди две години наш гост беше небезизвестният архитект Касл, кмет на град Прага, който е извършил най-големите реституции и реставрации на града след промените, които настъпиха 1989 г. Разходихме го тук с нашите съмишленици и трябва да ви кажа – музеят не бе още готов – разходихме го в пространството около музея, говорихме с него, казахме му какво се предвижда. Този човек се хвана за главата за това. Това е недопустимо, да променяме по този начин историята, да не говорим, че и това е култура, българи, аз повече няма да коментирам… Извинявайте много, аз познавам хората, които се занимават с минералната вода и хидрологията. Недейте да ги натоварвате тях като служители на Общината да се мъчат да извадят тези цифри. Най-добре е да поръчате една независима експертиза от европейска фирма, има достатъчно много такива. Освен това през годините чух, че имаше интереси от различни страни, включително и от далечния Изток. Благодаря.

Непредставил се мъж от присъстващите: Гостува в София и кмета на Белград. И от тези неща, които каза е, че мотото на Белград е „Град на Водата“. Всъщност Букурещ. Ако сте били в квартала Дъбовица – там направиха най-красивите частни домове. Най-добрите места за живеене. Освен това Букурещ има мисията, има я и до този момент, да стане дунавско пристанище. Но какво общо има водата? Днес през Софийското поле преминават повече от 2 милиарда кубика вода годишно. Това са три препълнени язовира „Искър“. Язовир „Искър“ събира 666 милиона кубика. А в София няма вода! Има три предложения на Общинския съвет. Защото по темата „вода“ ОС се оказва толкова изостанал, че просто всички недоумяват… Освен тези предложения, още на първата сесия да се възложи изготвянето на събрание за определяна на коефициента на водата в целия квартал. Централни минерални бани и трафопоста, който стои да ви отвори главния архитект. Целият квартал… софийските терми, нещо, което 24 часа, 360 дни в годината да е отворено и да посреща гостите си … общинския съвет незабавно да възложи такава поръчка. Значи, има достатъчно сгради които могат да се използват, музеят на София да е в друга сграда(масово говорене от страна на публиката). Музеят за история на София да се премести в сградата на Министерството на отбраната. Тя седи празна, огромна, великолепна. Не пестете от други места. Тук би трябвало да са софийските терми! Благодаря ви!

Името на жената не се разбира от шума от говоренето на присъстващите:

… член на първия комитет за обсъждане на бъдещето на минералните бани и конкретно с Централна минерална баня. Нека си припомним, че тогава също имаше големи напрежения и вместо да попречим да се трансформира сградата с културна функция, да се намери най-доброто решение. Нека да припомня, че София е в списъците за световното балнеоложко наследство… аз ще продължа да казвам „Централна минерална баня“, въпреки, че архитект Чобанов твърди, че това е музей за история на София. Когато се занимаваш с устройството на един град… имаш чувството, че влизаш в музей, до такава степен е ефектна сградата (масово говорене от публиката)… много ви моля да премислите. Ако продължаваме да нехаем към термичното, към последиците на момента… няма да станем нация цивилизована.

Непредставила се жена: Може ли коментар за социоложкото проучване, защото не се пита?... Защото е наистина срамно за професията! Срам за професията на социолог! (масово говорене от публиката)

Павел Вълчев: Последни въпроси преди да приключим?

Непредставил се мъж от публиката: Защо обсъждане се прави на толкова лошо място, а не го направите в бъдещите предвидени зали които са по проект, нали… тука нито се вижда нещо, нито се чува, нито се събират достатъчно хора. После – някой спомена, че сградата се руши. Нищо не пречи тя да бъде спасена, без да ѝ се предава каквато и да било функция, а на първо време, докато се изясни кое е правилно и кое е неправилно. Освен това никой не спомена, че сградата не само, че е Централна сграда, а и площада е „Бански“, но и че вие сте се казвали… Благодаря!

Павел Вълчев: Благодаря на всички, закривам официално общественото обсъждане. Благодаря на всички за участието… (Масово говорене и подвикване от страна на присъстващите.)

Тодор Чобанов: Благодаря на всички, които дойдоха и уважиха общественото обсъждане и които изказаха своето мнение. Мненията ще бъдат описани, анализирани и отчетени при продължаващия конструктивен процес. Ще качим записа, както правим винаги в интернет. Благодаря ви!

Изготвили протокола:

Христо Събчев

Марио Филипов